

ТРИЗУБ - REVUE HEBDOMADAIRE - **TRIDENŦ**
UKRAINIENNE

Число 45-6 (549-50) Рік вид. XII. 27 грудня 1936 р. Ціна 1 фр. 50. Prix 1 fr. 50

Париж, неділя, 27 грудня 1936 року.

Кінчаємо ще один рік нашої неперестанної боротьби за українську державність і праці на чужині.

Скільки вже літ пройшло тієї праці на еміграції для батьківщини! Літ праці, великої надії та глибокої віри в нашу справу, в наше право, в нашу остаточну перемогу.

Переживали ми іноді тяжкі часи. Не легко нам і зараз. Але ми все твердо стояли і стоїмо на наших позиціях у передовій лінії національного фронту, на якому рішається справа наших затаєних мрій — нашої державності: національної й соціальної свободи нашого народу.

Ми ніколи не підупадали на душі і ми ніколи не переставали кликати до все дальшого поступу вперед до ліпшого майбутнього нашого в незалежній і вільній Українській Державі.

І цей голос не лише українським емігрантам був необхідним. Його чули й до нього прислухалися і там, на закутті в московські кайдани нашої нещасній батьківщині, що не перестає вести з одвічним ворогом уперту тяжку й нім у боротьбу. Будучи зв'язана з нами спільністю думок і стремлень, чекає завжди наша батьківщина, що це ми скажемо ті слова, які потрібно, коли у неї силою обставин запечатано уста.

Коли з великою тоскою по своєму праву у своїй хаті українська селянка говорить: «І чому ті Петлюри не йдуть уже?» (*)

*) Див. ст. «На окупованій Москвою Україні» в мнш. числі «Тризуба».

— в цих словах проявляється саме та спільність наших настроїв із нашим народом.

І ми через усі краї й землі, через усі кордони кричимо у відповідь:

— Чуємо, готовимося і — прийдемо!

Ще один, біжучий рік нашої праці ми кінчаємо саме під знаком цих останніх слів. Ми готовимося, і ми віримо, що ми прийдемо.

Ми не знаємо, як і коли це буде. Ми лише бачимо, як світ підійшов тісно до подій, внаслідку яких можуть наступити умови, коли український народ знову зможе заманіфестувати і здійснити свою незломну волю до свого самостійного життя.

І коли ми тепер стоїмо на порозі нового року в нашій національній праці, ми всі самі собі побажаємо, ми всіх кличемо, щоб усі були дійсно готові перед новими великими подіями, що можуть розгорнутися. Щоб, коли прийдеться вертатися до Рідного Краю, або із зброєю в руках пробивати собі до нього дорогу, — ми могли не лише повернутися, а й бути в стані віддати батьківщині як найбільшу, як найліпшу службу.

ЛИСТИ ДО ЗЕМЛЯКІВ

XLI

«Ніть, на шипкѣ не все спокійно»

Здається мені, що нема у большевиків щирішого та некучішого бажання, як показати «буржуазній Європі», що у них зараз все повертається до звичайного державного порядку й ладу.

То-ж подумати, — ранги для урядовців відновили, «маршалів» завели, рецесії та прийняття організують не гірші, як у Версалі... А про військові паради та різні урочисті «походи» вже нічого й говорити. В цьому відношенні вони дуже намастачилися.

Тепер ось і конституцію європейського зразку прийняли. Так, що не диво, коли в скорому часі заведуть «камергерів» та почнуть правити якісь зреформовані «молібствія» при відповідних урочистих okazіях.

Скажімо, в день «тезоіменитства» «обожаемого вождя».

Психологія всякого «рагчену» всюди й скрізь залишається однаковою. Воно завжди пнеться, аби й у нього все було так само, як у всіх пристойних домах.

Але найбільше цим новітнім державним «рагвену» хочеться доказати, що у них тепер все життя стабілізувалося, що справді встановився нормальний порядок, і в той час, як по інших країнах внутрішня ситуація постійно загрожується жорстокою соціальною та політичною боротьбою, в соціалістичній батьківщині, що позбулася класової структури суспільства, панує тишина й благодать.

Одним словом,— по старовинній формулі: «На Шипкѣ все спокійно».

* * *

Тим часом, навіть для мене, що не має можливості стежити за совітським життям так документально, як це можуть робити інші мої земляки, що мають до своєї розпорядимості самі різні джерела інформації, ця формула викликає дуже поважні сумніви.

То є безперечною правдою, що скрізь, на всьому світі, по всіх країнах йде політична й соціальна боротьба, що вона подекуди, наприклад, в тій країні, де зараз мені доводиться перебувати, приймає гострі форми. Доходить часами навіть і до безпосередніх сутичок незадоволених елементів із владою. Але разом із тим, ніде ця боротьба, це незадоволення не приводить до таких наслідків і подій, як це має місце в ССРСР.

Де і в якій державі був би можливий процес «16»-ти, в якому фігурували найвищі державні достойники в ролі нікчемних боягузів, що признавалися до своїх провин, як дрібні злодії, і, не дивлячись на це, були розстріляні з таким поспіхом, щоб, бори Боже, потім не проговорилися з приводу тільки їм відомих таємниць. Але це-ж не кінець! Готується в Москві новий процес П'ятакова, Сокольникова і К-о, в якому те-ж фігурують бувші міністри, вижчі військові, дипломати та партійні достойники. За ним підуть процеси київський, кавказький, сибірський і т. ин. В них те-ж обвинувачуються в «державній зраді» найвідповідальніші партійні керівники совітського режиму по різних союзних республіках. Само по собі, що й вони признаватимуться до своїх провин і, як що не будуть розстріляні, то дякуватимуть за це тій самій «буржуазній Європі», яка з таким однушним обуренням та призиством поставилася до поступовання московського владики що-до долі їх попередників.

Так стоїть справа з самими верхніми елементами совітського суспільства, які являються найбільше задоволеною та ситою його частиною.

А що-ж можливо сказати про робітниче населення, яке зараз, у період «стахановщини», знаходиться під гнітом такого визиску, якого ніколи не міг допуститися буржуазний режим. Так само постійно на краю терпіння, що по різних місцевостях що-дня уривається, живе селянство, з яким увесь час доводиться, особливо на Україні, збройно розправлятися під час хлібозаготовок.

І от такий лад та таку організацію суспільного життя нам вихваляють, як щось вижче, де панує спокій і де розквітають надії на щасливе майбутнє. Там, де все пересичене злобою, ненавистю, де розстрілюють лише за сумніви в геніяльності вождя і розстрілюють тих, хто ще так недавно був на вершках влади, не може бути сталости та певности що-до ближчого майбутнього.

— Ні, «на Шипкѣ не все спокійно!»

* * *

І вони, сучасні керівники шостої частини земної кулі, дуже добре це розуміють і усвідомлюють. Розуміють тако-ж вони і те, що єдине їхнє спасіння полягає в тому, щоб скрізь, так само, як і у них дома, панував неспокій, ширився соціальний та політичний розклад, наростало напруження та злоба в людських відношеннях.

Про це дбає Комінтерн.

Так само-ж вони добре розуміють, що всілякі міжнародні ускладнення та загострення подій, що мають інтернаціональний характер і загрожують чужим державним інтересам — це є вода на їх млин. Неспокій в Китаю, де так багато сплелось інтересів ріжних держав? Треба послати своїх агентів, військові відділи і загострити справу так, щоб мирне її розрішення стало зовсім проблематичним. В абісинську справу постараємося внести такий розгардіяш, щоб вона і далі тяжила над взаємовідношенням держав. Іспанську революцію та громадянську війну повернемо так, щоб вона загрожувала тяжким міжнародним конфліктом. А в колоніях і надалі підтримуватимемо «визвольні» рухи.

Про це має подбати Літвінов, військові аташе та ріжні підсобні організації, що мають і свої спеціальні інструкції, і свої кошти.

А головне, треба всіх зусиль прикласти до того, щоб, не дай Боже, не відбулося сталє та ґрунтовне порозуміння на Заході Європи. Війна на Заході — то є найкраща надія і найсильніше бажання московських «пацифістів».

О — тоді — вже вони себе покажуть!

І коли я зараз читаю закордонну пресу, серед якої брукова її частина особливо поширює ідею неминучости такої війни, то я мимоволі питаю: «А чи знаєте ви, добродію, чию волю ви творите?» Мабудь де-хто знає, і навіть в тому розписується...

* * *

Війна на Заході, в якій вони мали б вільну руку і до якої не були б безпосереднє заплутані, то є чи не останній шанс для них зберегти свої позиції. Бо нічого на світі вони так не бояться, як війни, яку б вони мали вести за свій рахунок, та ще й на своїй території.

Найкраще це виявилось на надзвичайному з'їзді совітів, що тільки закінчився. З'їзд було скликано для обговорення справи нової конституції, для демонстрації повної «єдності» союзу, його консолідації та об'єднання навколо «обожаємого вождя», а найбільше уваги він присвятив як раз питанню війни та гістєричним вигукуванням, що — «посмійте тільки нас зачепити!»

Зовсім, як той жид з анекдоту, що на одну руку надів шапку, на другу ярмолку і все кричав: «Нас трьох, нас трьох!»

Замість ентузіазму, почуття певности, над з'їздом нависла атмосфера переляку, й особливо вона дала себе відчути в промові нашого-ж земляка, тов. Любченка.

Про неї у мене буде спеціальна розмова, а тепер я скажу, що коли обставини складаються так, що Любченко мусить в перших лавах йти на оборону «свого отечества», то справа цього самого «отечества» стоїть зле, і що там так само, як і давніше:

— «На Шипкѣ не все спокійно».

К. Ніко

St-Jean de Maurienne

5. XII. 36.

ЧЕРВОНІЙ ІМПЕРІАЛІЗМ І УКРАЇНА

З огляду на інтерес, що представляє собою тема «Червоний імперіалізм і Україна», передруковуємо з «Вістей Українського Наукового Інституту в Берліні» у скороченому вигляді публічний виклад на ту тему д-ра Миколи Масюкевича, що відбувся в Українському Науковому Інституті в Берліні 13 минулого листопаду.

Імперіалізм є істотною прикметою та певід'ємною частиною большевицького світореволуційного наставлення. Большевицький світогляд — це передовсім не програмова ідеологія, але викликане жадобою влади за кожную ціну наставлення, в основі якого лежать: соціалний утопізм і політичний радикалізм. Большевизм зродився в лоні російської історичної дійсности, вийшов із середовища російської соціал-демократії і став у повосній добі ідеологічно-політичною підставою російського територіяльно-державного зміцнення й поширення. Було б хибним вважати большевизм за вияв московського націоналізму в якійсь патологічній формі. Московський большевизм — це російський етатизм, себ-то великодержавно-територіяльна й імперіалістична доктрина російського державництва. Отже це таке саме явище, як і колишній російський політичний панславизм, що ділав свого часу більше як наставлення, ніж програмова ідеологія. Той «панславизм» повстав у площині боротьби царської Росії проти Туреччини за Дарданели, за володіння Царгородом. Московський большевизм, як державно-політична доктрина, завдячує своє повстання трьома істотно-життєвим потребам передвоєнної російської державности. Вже в передвоєнній добі опинилась була Росія перед неминучістю радикального розв'язання трьох всебічно ділаючих і цілодержавних справ:

1) соціально-аграрного питання, 2) національної проблеми та 3) справи увільнення Росії від її — майже цілковитої в передвоєнній добі — економічної залежності від де-яких європейських великодержав. Большевизм мав стати підложжам і політичним знаряддям для рівночасного розв'язання всіх трьох питань. Розв'язати їх він не потрапив, але зумів затримати на де-який час той процес розвалу територіально-державної суцільності Росії, який повстав наслідком природнього розвитку національно-культурних, політичних і господарських відносин на Сході Європи і взагалі на цілому світі. Ленін потрапив знайти новий напрямок для російсько-територіального етатизму. За це власне вихвалював російський централіст (грузинсько-осетинського походження) Дзугашвілі-Сталін у 1926 році «ленінізм», як «найвище досягнення російської культури».

В ідеологічно-політичній площині прагне московський большевизм викликання світової революції. Тому він змагається за повалення існуючого в світі ладу, підкопує й руйнує прийняті в світі моральні, релігійні, культурні та інші засади й звичаї, викликає заклот, розрухи й війни та цькує всіх проти всіх. В цьому відношенні є большевизм явищем інтернаціонального характеру, що в стані повстати скрізь по-за країною совітів. Але московський большевизм в територіально-політичній площині є сугоросійським явищем, поскільки для здійснення світової революції прагне СССР як найбільшого зміцнення й розросту своєї державної міцї назовні та внутрі держави. Відповідно до зміцнення й територіального поширення СССР зростає його штома вага, як рішального чинника що-до викликання світової революції. З другого боку, занепад або повалення міцї СССР передрішають тако-ж на довгі часи всі можливості здійснення цієї світової революції. Взаємне ділення інтернаціонального большевизму і російської територіально-державницької політики червоної Москви не було дотепер ніким і ніде основно й переконливо з'ясоване. Ясна й переконлива відповідь на це питання примусила б змістити основно де-які існуючі сьогодні в світі погляди на істоту большевизму.

Наймаркантнішою прикметою цілого ладу-пеладу в СССР є скрайній централізм тотальної держави, якої насильна диктатура виключає яку-будь громадську або приватну ініціативу. Національно-культурне життя не-російських народів підлягає одностайній «совітизації» на ґрунті уніформованого в большевицькому сенсі «росіянізму». Звідси культ «совітського народу», «неподільної соціалістичної батьківщини» і т. д.

Московський большевизм плекас й прищеплює поневоленням ним народам питоме московській вдачі засадничо-вороже наставлення супроти Європи та проти європейського культурного усposіблення взагалі. Для такої мети там пропагується урядово подвійний російсько-большевицький месіянізм. З одного боку, партія пропагує значіння СССР, як єдиного, мовляв, уповноваженого в справах світової революції. З другого боку, держава підносить пропагандивно-світове значіння СССР, як, мовляв, одної шестої частини поверхні землі. Такий месіянізм є основою діяльності Комінтерну. «Совітофільтство» в чужих країнах іде вкупі з «росіянофільтством».

Ділення московсько-большевицького імперіялізму спирається на державний мілітаризм СССР та його скрайній державний капіталізм. Большевизм пропагує серед поневолених ним народів мілітаристичне наставлення, як політичну чесноту кожного справжнього комуніста. Яскраво це відзеркалює не тільки преса, але й література в СССР. Большевицька фразеологія означає наперед кожний можливий збройний напад на иншу державу з боку СССР, як оборону «пролетаріату». Т. е. що підготовляє пропагандивно Комінтерн, має здійснювати мілітарно червона армія. Остання служить тако-ж найміцнішим знаряддям у руках червоної диктатури що-до денационалізації та совітизації в російсько-територіальному сенсі поневолених Москвою не-російських народів. Найбільше всього боїться червона Москва зросту націоналізму серед народів СССР. Як колись «контрреволюція», так у сучасній добі «націоналізм» (або т. зв. «націо-

налістичний ухил») є найтяжчими провинами в очах московських диктаторів.

Зріст націоналізму серед поневолених Москвою народів найбільше всього помітний в підсовітській Україні. Тому Україна справляє найбільший клопіт московській диктатурі, що пригнічує її плюндрує Україну так, як пійку іншу провінцію ССРСР. Червона Москва й досі ще не забула, як героїчно оборонялася Україна від московсько-більшевицької інвазії в 1919 і дальших роках. За підрахунком відомого большевика Раковського, було на Україні в квітні 1919 року 93 протибольшевицьких повстання з боку українських селян. Між 1-19 червня того-ж року було їх вже 207. Згідно статистики відомого чекіста Дукельського, було від червня до серпня 1920 року на Київщині 168 протибольшевицьких повстань і в той самий час на Полтавщині — 267. В дійсності в 1919-1920 роках повставало на Україні майже кожне село.

Після завоювання України та повалення Української Держави почала червона Москва планово й радикально винищувати все, що було українським по суті, себ-то мало український національний характер. В той-же час Комінтерн повів свою розкладову працю серед українців по-за ССРСР, використовуючи пропагандивно підсовітську «українізацію». Опанувавши за декільки років внутрішнь-політичне життя в підсовітській Україні, почала Москва незабаром всебічно винищувати й руйнувати кожний ширший вияв української національної самодіяльності. Смерть таких комуністів українського походження, як, напр., Хвильовий або Скрипник та замордування тисячів інших комуністів українського походження — показали зайвий раз, що червона Москва взялася за фізичне знищення носіїв якого-будь спротиву й протесту супроти її екстермінаційної політики в підсовітській Україні. Від 1933 року стала так зв. «Українська Радянська Соціалістична Республіка» лише безправною колонією Москви. Істотне національно-українське життя замовкло в ній в 1930-1933 роках до щенту. Партійна «чистка» большевників у 1934 році в підсовітській Україні привела до виключення із складу 120.000 членів партії 27.500 осіб, себ-то майже четвертини всіх членів.

Насильно безоглядна «колективізація» сільського господарства в підсовітській Україні привела до найбільшого зuboжіння цілий підсовітсько-український парід і руйнувала його сільське господарство. Загальний голод в 1921 році і в рр. 1932-1933, як і щорічне голодування населення де-яких областей в підсовітській Україні знеслили в значній мірі відпорність українського народу. Вже чимало безсторонніх чужинських обсерваторів відносили на Україні мусіли ствердити, що червона Москва планово й згори викликала масове голодування підсовітського українського населення. Покійний др Евальд Аменде в своїй дуже вартісній книзі «Чи мусить Росія голодувати» розгорнув перед читачем чимало сторінок з трагічної підсовітсько-української дійсности. Селянські повстання на Катеринославщині та Кубані мали в рр. 1932-1933 наслідком голодових розрухів дуже кривавий та довготривалий перебіг. Аграрної пробледи в підсовітській Україні червона Москва не розв'язала, але поспішила розбити соціальну структуру України. Остання надала залишилась перенаселеною в аграрній площині країною з великим популяційним тисненням у де-яких областях. Проте Москва не зупинилась ані перед притягненням на українську землю нових осадників — шляхом примусового виселювання з України (до Сибіру, Туркестану та інших, північно-московських областей) цілих сіл, козацьких станиць та населення пригородної смуги на заході. На місця таких засланих поселила Москва чужонаціональних осадників, а серед них насамперед москалів і жидів.

Місяць січень — місяць Музею Визвольної Боротьби України в Празі

Розгромивши національно-наукову діяльність Української Академії Наук, Українську Автокефальну Православну Церкву та майже всі без винятку нектральні в партійно-політичному відношенні українські підсовітські культурні установи, інститути, видавництва й товариства, — взялася Москва за винищення на Україні діячів української національної культури. Сотки прізвищ замордованих, ув'язнених або засланих Московою національно-свідомих українців відомі всім українцям, що читали в останніх роках українську пресу. Планово-систематичне півечення й переслідування української мови в підсовітській Україні має на меті знищення основної підстави самобутнього розвитку української національної культури.

Так звана «УРСР» є лише державою на папері і то без яких будь істотних прикмет державности. УРСР не володіє сама по собі ні своєю територією, не дає своїм громадянам власної державної приналежности і не має ніякої самодіяльної політичної езекутиви. Намісник Сталіна Постишев є диктатором підсовітської України. Москаль з походження, має Постишев за найближчого співробітника другого Сталінового мужа довір'я в Києві — Станіслава Коссіора, що є з походження поляком. Постишев, Коссіор і Попов (секретар партії на підсовітській Україні, що є з походження москалем) опановують цілий підсовітсько-український політичний апарат.

Большевицьке попевлення України було підготовлюване вже від кінця минулого століття. В передвоєнній добі виступали при різних нагодах в ролі «українців» (як головні речники від «пролетарської» України) такі москалі, як Ленін або Ворошилов і такий жид — Л. Бронштейн-Троцький. Після завойовання України большевиками ставали головними «репрезентантами» підсовітської України перед Москвою знову такі неукраїнці, як Раковський, Молотов, Кагановіч, Попов, Постишев, Коссіор і т. д.

Червона Москва спромоглася прищепити большевизм у підбитій нею Україні лише завдяки пропагандивно-організаційній комуністичній праці з боку численних зайшлих в Україні елементів, що, принатурившись зовнішніс до українського побуту та послуговуючися нерідко навіть українською мовою, залушилися твердими російськими державниками-централістами. Крім осілих на Україні москалів, що здебільшого належали за царського режиму до службово-адміністративної верстви, спричинились до большевизації України найбільше всею жиди. Останні більше інтелігентні, меткі й працездатні, ніж пересічний москаль. Розгромивши стару російську інтелігенцію, московські большевики зуміли використати письменних жидів, як піонерів большевизму та комуністичних функціонерів. Таке завдання перебрали на себе жиди в підсовітській Україні без примусу з боку Москви і здебільшого навіть з певним захопленням. Історична ворожість жидівства супроти українського національного руху промовила тут найбільше всею.

Відомо, що жидівська ворожість супроти національно-державних стремлінь українського народу має вже кількясотлітню традицію, яка була виплекана расовими, релігійно-етичними, культурними, господарськими та сутополітичними (тут йде про боротьбу за владу або впливи) ріжницями. Жидівське друковане слово вже не раз і не два малювало, наприклад, Богдана Хмельницького, Тараса Шевченка, українське історичне козацтво, національну Українську Армію й т. д. — як, мовляв, жадібних жидівської крові антисемітів. Замордування Симона Петлюри жидом Шварцбартом і провадженя з цієї нагоди нагінка на цілий український нарід з боку жидівської (та жидами кермованої) преси — це факти, які промовляють самі за себе. Перед II соціалістичним Інтернаціоналом обвинувачував у 1926 р. в жидівських погромах ціле національне українство за російську еміграційну соціал-демократичну партію жид Р. Абрамович.

Розглядаючи історичний розвиток жидівсько-українських взаємовідносин, побачимо, що жид на українській землі найчастіше був лихва-

рем, який, спекулюючи на малосвідомості селянина, визискував його рівночасно в ролі торговельного посередника, доставця та відборця. За часів польського панування на Правобережній Україні відігравали часто жиди ролю ексекторів над українським народом, маючи на це концесію від польської влади та шляхти.

Коли в 1791 році встановлені були в Росії межі осідку для жидів, то жидівське населення зосередилося передовсім на українській і білоруській територіях. Перед світовою війною мала царська Росія приблизно 5.100.000 жидів. З цієї кількості припадали три п'ятих на Україну. В сучасному ССРС є коло 3.200.000 жидів, з яких тако-ж три п'яті частини припадає на підсовітську Україну. Перед світовою війною було на українських землях 75-90 відс. всіх торговців жидівського походження. В 1926 році було зосереджено коло 65 відс. всієї торгівлі УРСР в жидівських руках. Сьогодні опановують жиди в УРСР передовсім такі галузі: 1) медично-санітарні заняття, 2) пресо-видавничу діяльність, 3) політичну пропаганду і 4) торговельно-господарські діяння.

Ідеологічно-організаційне прищеплення большевизму на українській землі здійснювалося в передвоєрній добі особливо активно жидами. Перші соціал-демократичні організації на Україні, з яких потім большевики виділилися, засновані були часто жидами (напр., Абраморицем у Києві, Гольденбахом в Одесі, Тетельбаумом в Катеринославі, Черканіном-Липкиним у Харкові й т. д.). Від 1897 року існувала в Миколаєві так зв. «Південно-російська робітничча спілка», в якій довгий час вітсгравав ішовідну ролю Л. Брештейн-Третьяков. Після 1917 р. стало втручання жидів до українських справ особливо помітним. Роза Ліфшиц-Винниченко, дружина В. Винниченка, посередничала при перших залицаннях червоної Москви до українців.

Гостру боротьбу проти української національної політики в лоні Центральної Ради провадили в 1917 році, як відомо, представники від російських соціалістичних партій в Києві. Речниками цих партій в Центральній Раді бували здебільшого жиди, як напр., Скловський (за соціалістів-революціонерів), Балабанов (за соціал-демократів) і Гомбарг (за т. зв. «національно-соціалістичну партію працюючих»). Ворожо опозиційне становище супроти розбудови української державности займав тако-ж судожидівський «Бунд», на чолі з Рафесом, який пізніше перейшов до большевиків.

Найактивнішу ролю в східно-українському житті почали відігравати жиди аж за большевицьких часів. Ізасарь Кагановіч, що є чи не найінтелігентнішою людиною серед найближчого оточення Стаїна, принатурується зовнішнє до «українського вигляду» і видає себе за «українця». Як швагер Стаїна і «всесоюзний» комісар шляхів, має він змогу засягати рішально до багатьох наважливіших справ підсовітської української дійсности. Ще й сьогодні чимало чужинців в Європі вважають Л. Кагановіча за українця. Таку помилку робить послідовно в своїх статтях про ССРС, наприклад, начальний редактор щоденника «Берлінер Тагеблят» — Пауль Шефер. Сучасні впливи назверхнє зукраїнізованих жидів у підсовітській Україні особливо великі. Українською Академією Наук кермує жид Паладин, літературною критикою — жид Хвизил-Мусульбас, Київським університетом тако-ж жид і т. д. Ми могли б назвати тут сотки провідних становищ, які в УССР займають жиди. Відомо, що для жидівської колонізації в підсовітській Україні створили большевики спеціальну установу «Комзет» (Комітет для хліборобського поселення працюючих жидів). На чолі цієї установи стояв 11 років (аж до своєї смерті минулого року) жид Смідовіч, якого авторитет серед світового жидівства вможливив мільйоніві збірки (на колонізаційну акцію на українсь-

**Пам'ятайте, що 22 січня, день свята державности. — день збір-
рок на Українській Дім у Празі — Музей Визвольної Боротьби
України !**

кій землі) серед жидів по-за ССР. Так повстали в підсовітській Україні 5 «національно-жидівських районів», з них 2 у Криму.

Негативно-вороже становище жидівства до українського національного руху для українців звичайно було відоме, проте дотепер здебільшого промовчувалося.

Що було практичною спонукую для червоної Москви при її збройному наступі на Україну? Бронштейн-Троцький в ролі вождя червоної армії видав був у 1919 р. спеціальну «інструкцію для комуністичних агітаторів на Україні», яку було в 1920 р. опубліковано у віденській «Волі» (№ 3, стр. 98-99). В тій інструкції сказано ясно:... «Так або инакше, але ви мусите обов'язково привернути Україну Росії. Без українського вугілля, руди, без українського заліза, збіжжя, соли та без Чорного моря не може Росія існувати»...

Суто-економічні інтереси (колоніальний визиск) російсько-більшовицького етатизму відіграли при завойованні України Москвою найбільшу роль. Другим підставовим складником червоного імперіялізму супроти України були її стратегічно-мілітарні інтереси російсько-більшовицької державности. Наддніпрянина є тим плацдармом, з якого найлегше і найуспішніше могла б бути загрожена великодержавна міць ССР, а українське Чорне море є Ахілсовою п'ятою совітського панування над Україною взагалі. Москва віддалена від сучасного західного кордону ССР по воздушній лінії приблизно на 600 кілометрів. Через це не диво, що найбільша скількість, порівнюючи, совітських дивізій, моторизованих частин і відділів особливого призначення розташовано власне на Україні. Усунення корінного населення з 40-50-ти кілометрової прикордонної смуги на заході ССР та вибудування фортифікованих сховищ для війська її амуніції по цілій лінії совітсько-румунського і совітсько-польського кордонів показують маркантно страх червоної Москви перед втратою підсовітсько-українських земель.

В імперіялістичній системі червоної Москви займає Україна колоніальне становище. Тубільче населення в африканських чи інших колоніях приєднується часом — шляхом свого поневолення — до європейської цивілізації. Білі завойовники в деяких частинах Африки приносять тубільцям де-що з цивілізації: комунікаційні шляхи, санітарно-медичну службу, охорону публічної безпеки, школи й т.д. Але колоніальне становище підсовітської України не принесло для українського народу ніяких цивілізаційних або господарських досягнень чи вартостей. Червоний імперіялізм проляг на Україні більше крові, ніж пролягли її в новітній добі європейські великодержави в їх по-заєвропейських колоніях. Рівночасно червона Москва стримала насильно національно-культурний, господарський, соціальний і політичний розвиток підсовітсько-українського народу.

Лише зосереджена самоохорона й самодіяльна акція цілого українського народу на всіх його землях зможе визволити Україну з її колоніального становища.

«ПРОМЕТЕЙ» ДЕМАСКУЄ СОВІТСКУ МОСКВУ

29 листопада с. р. на надзвичайному VIII всесоюзному з'їзді совітів секретарь Ц.К. В.К.П. (б) А. Жданов виступив із промовою, яка того-ж дня між 15-18 год. була передана московською радіостанцією разом із сенсаційною заявою цього високого офіційного чинника комуністичної партії про прогулку червоної

армії до Балтійських держав, з метою «розширити наше вікно до Європи і подивитись, що в цих державах діється». Того-ж дня о год. 21.30 радіостанція Комінтерну надавала німецькою мовою промову Жданова з вищезгаданю заявою. Друк промови в пресі спинено, вона була надрукована в «Известиях» аж 1-го грудня з викресленням заяви про збройну окупацію червоною армією Балтійських держав.

4 і 5 грудня совітські послы в Балтійських державах офіційно заявили, що Жданов не висловив такої погрози під адресою Балтійських держав.

Управа Ліги «Прометей» народів, поневолених Москвою (Азербейджан, Дон, Грузія, Ідель-Урал, Інгрія, Карелія, Комі, Крим, Кубань, Північний Кавказ, Туркестан і Україна) на засіданні 5-го грудня визнала за свій обов'язок:

а) Сконстатувати, що часті офіційні заяви совітського уряду що-до мирного характеру його політики, яка ніби-то не спрямована на здобування нових територій (а передовсім тих, що давніше були складовою частиною царської імперії) — слід трактувати, як порожні фрази у зв'язку з заявою високого офіційного чинника комуністичної партії Жданова. Комуністична партія, як була давніше, так і залишається надалі (згідно з новою конституцією ССРСР) єдиним відповідальним та авторитетним керівним органом в житті ССРСР;

б) Звернути увагу Ліги Націй на заяву Жданова, як на мимовільне відслонення справжнього напрямку комуністичної політики, яка свого часу мирними заявами офіційної дипломатії приспала була чуйність наших народів. Наслідком цієї політики був збройний напад без проголошення війни та збройна окупація Азербейджану, Дону, Грузії, Ідель-Уралу, Інгрії, Карелії, Комі, Криму, Кубані, Північного Кавказу, Туркестану та України. Тепер Москва додержується методи мирних заяв у зносінах з Балтійськими державами, бажаючи приспати їх увагу, в той час, коли в дійсності комуністична партія підготовляє в цих державах ґрунт для нової «Іспанії»;

в) Гостро осуджуючи ці брехливі методи, «Прометей» звертається до Ліги Націй з домаганням потягнути до відповідальности члена Ліги, який виступає на терені Ліги, як чинник замирення, а в дійсності насилує елементарні права інших народів.

**Не забудьте 22 січня покласти і свою цеглину на будинок власний
Музею Визвольної Боротьби України в Празі!**

СТАЛІН І ЙОГО « КОНСТИТУЦІЯ »

Увага совітської преси при описуванні засідань московського з'їзду зосереджена була коло промови Сталіна. Її видано для «совітського народу» різними мовами у кількості 20 мільйонів примірників, у той час, коли школяри не мають зшитків, а навчителі — підручника по педагогіці.

Промова Сталіна — це одні демагогічні заяви. Взагалі своїми запереченнями фактів та намаганнями захвати правду досягли всі промовці на з'їзді якраз протилежних результатів, зраджували дійсні відносини, що панують в ССРСР, виявляли справді дуже тяжке, розпачливе становище москоського уряду, з якого він бачить вихід лише у зброєннях і війні.

Чому, справді, говорить раптом Сталін про НЕП, порівнює 1924 рік з 1936 р., запевняє, що той рік був добою поживлення капіталізму, а поточний є роком остаточної ліквідації капіталізму? Лише тому, що, використовуючи найновіші здобутки модерного капіталізму, Москва впровадила найжорстокіші форми невільництва. Він хвалиться, що сільське господарство має 400.000 тракторів з енергією 7 мільйонів 580 тис. кіньських сил. Що зробила москоська господарка з живими кіньми, — загально відомо. Твердженню Сталіна, що сільське господарство дає в півтора рази більше передвоєнного, ніхто розуміється не вірить, з ним самим включно, бо торік він хвалився, ніби в ССРСР зібрано було 5 мільярдів пудів збіжжя, отже м а й ж е передвоєнну кількість, а цей рік гірше минулого. Але дуже цікаво було б знати скільки мільйонів українських селян вимірас на лісових та каналських примусових роботах, яких трактори зробили зайвими на селі, і яких вони не можуть прогудувати і на примусових роботах.

В своїй «конституції» Сталін визнає наявність лише класи робітників, класи селян і безкласової інтелігенції, що на 80-90 відс. походить із цих клас. Що сталося із старою інтелігенцією, — загально відомо. Як уміє писати цвіт нової «інтелігенції», учительство, наприклад, відомо тим, що можуть читати совітську пресу. Матеріальне становище совітських клас забезпечено ніби «сталінською конституцією» в той спосіб, що «ніяка експлоатація неможлива». Тим часом статистика говорить, що відношення між найнижчою та найвищою платнею в Еврпі 1:20, а в ССРСР — 1:30. Чи наявність такої різниці без експлоатації можлива, Сталін, як марксист, мусів-б знати найкраще.

Сталінські докази демократичности його «конституції» не позбавлені справжнього гумору. Демократизм в Европі, по Сталіну, неможливий, бо робітники там не мають «відповідних приміщень для зборів, добрих друкарень, досить паперу високої якости й т. ин.». Миволі пригадується фотографія двох скринь, в яких сплять двоє совітських робітників, кількість метрів, що припадає в мешканні на одного совітського «демократа», неможливість для «уряду союзної республіки» дістати навіть кіло паперу без дозволу москоської централі, неможливість для совітського підданця порівняти папір «Известий» з папером останнього робітничого професійного листка в Европі, цілковита залежність кожного працівника від державного підприємства в ССРСР, недавні розстріли найвищих совітських достойників і багато інших ілюстрацій совітського «демократизму», завершеного тепер «сталінською конституцією». Оцінити гумористичність сталінських висновків в повній мірі совітські підданці, відтяти хінським муром од цілого світу, розуміється, не всі можуть, але критика доповнень до проєкту конституції, спеціально в справах поневолених націй, просто перечить людському розуму. Цих доповнень з самої України прийшло 27.000. А тому що не самі, очевидно, українці відзначаються критичним духом, можна собі приблизно уявити, скільки доповнень прийшло з цілого ССРСР, і яку геніяльність виявив «великий Сталін», щоб з ними зазнайо-

митися та на них відповісти. Викинути з конституції розділ про вільний вихід кожної союзної республіки з ССРСР він рішуче відмовляється, вважаючи на те, що «нема ні одної республіки, яка хотіла б вийти із складу ССРСР»; так само він відмовляється викинути й розділ про рівність всіх союзних республік, хоч у союзі «нема такої республіки, що гнітила б иншу». Піднести автономну республіку до рівня союзної не можна, не зважаючи на її можливу господарську та політичну зрілість, бо автономна республіка оточена иншими совітськими республіками, виступити з ССРСР не може. До можності-ж виступлення кількох республік із Союзу разом, «геніяльний» Сталін просто не додумався. «Кримська автономна совітська республіка», справді, навіть дуже окраінна, але не національна, бо татари там більшости не мають. Її бажання й можливости приєднання до України пан Сталін, очевидно, не припускає, зрештою її й не питали, коли відокремлювали від України. Є ще й инші окраінна республіка, наприклад, Бурято-Монгольська, але малих республік відокремлювати не можна, бо вони можуть зробитися легкою здобиччу «хижих імперіялістів». Здобиччу, хоч і зовсім не легкою, московського імперіялізму зробилась справді Велика Україна, але не малі прибалтійські держави. Та чи для конституційних фантазій пана Сталіна писана історія?

Незвичайно перфідну увагу до промови Сталіна зробив пан Любченко, навівши пісню, незграбна апокрифічність якої дозволяє припускати, що автором її є саме цей «самоотверженный малороссь»:

Стільки в Дніпра сивого
Та й води нема,
Скільки у Сталіна
Світлого ума.

Чи не образився Сталін, як гість на чеховських поминках, якого п'яний промовець перепутав із небіжчиком? Чи не гадає він, що такі речі лічить говорити лише про мертвих, які, як відомо, «сорому не мають», як Ленін, наприклад? І чи не загрожує Любченкові, який перестарався до абсурду, доля Коцюбинського?

А по-за тим треба ствердити, що на з'їзді, присвяченим обговоренню проєкту конституції ССРСР, «государства многонационального», присвячено незвичайно багато уваги справі поневолених націй взагалі, а праву їх виступлення з ССРСР зокрема. Очевидно, справа ця дуже актуальна, бо вдержати цілість ССРСР самими переконуваннями поневолених націй, що вони щасливі, багаті і незалежні, та незграбними демонстраціями міжнародного братерства на такому хоч би з'їзді, певно,— дуже трудно.

Новиною в національній політиці Москви є численні урядження виявів совітського патріотизму, відданості Москві й большевицької войовничости козаків, якими лякати проводжують і большевики, як то робили і їх попередники—царі. Поруч із представниками України, Білоруси, Азербейджану та инших поневолених націй, виступила на з'їзді й делегація козацтва, яку стрінули палкими оплесками і якій преса присвятила дуже багато уваги. У зв'язку з внутрішніми та зовнішніми подіями останнього часу, зміна тактики московського уряду супроти козацтва дуже зрозуміла, але самостійність козаків Кремлю тяжче визнати, ніж якоїсь иншої поневоленої нації, бо довелось би визнати, що й російська мова не єднає Московщину з поневоленими землями, довелось б визнати остаточну поразку намагань Москви створити велику російську державу. Промови Сталіна, Любченка, Молотова, Косіора та инших в національній справі ССРСР виявили цілковиту убогість політичної думки большевицьких можновладців і не дали справді нічого нового. Москва є все Московію.

М. Данько

ДРУГА СЕСІЯ РАДИ УКРАЇНСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ В ПОЛЬЩІ

Не часто в житті української еміграції у Польщі відбуваються з'їзди її представників. За весь час відбулося лише три таких з'їзди, що були багаточисними та на яких можна було мати перегляд досягнень, витривалості й сили нашої еміграції у Польщі.

Частіше зате відбуваються сесії Ради УЦК, яку обирається на з'їздах. Рада УЦК виконує громадську контролю над діяльністю Головної Управи УЦК та його центральних органів, затверджує плани діяльності, річні бюджети та дає загальні директиви для праці.

Біжуча сесія Ради УЦК відбулася 6-8 грудня с. р. На цій сесії згромадився повний склад членів Ради, що перебувають як у Варшаві, так і на провінції.

Порядок денний цієї сесії Ради УЦК не одрізнявся од порядку денного попередніх сесій. Головними точками порядку було справоздання Головної Управи УЦК, бюджет та план діяльності на наступний рік. Персональний склад цієї сесії був такий самий, як і сесії минулої, бо Рада обирає з'їзд на довший час, статутowo — на три роки. Одмінною ця сесія була тим, що на ній були доклади широкі й вичерпуючі, а критика — всебічною і річевою. Виступи багатьох членів Ради показували не лише ґрунтовне ознайомлення із справою, але виказували й глибокі студії еміграційної минушини й сучасности.

Тому праця біжучої сесії Ради УЦК дала всебічний аналіз еміграційного життя, а річні ухвали не залишаться без впливу в житті української еміграції у Польщі.

Розпочинаючи порядок денний своїх нарад, сесія урочисто вишанувала пам'ять бл. пам. Головного Отамана Симона Петлюри.

На біжучий 1936 рік припала тако-ж і десята річниця очолювання нашої визвольної боротьби Головним Отаманом Андрієм Лівичьким. Пан Президент, приймаючи на увагу тяжку ситуацію на Україні та тяжкий матеріальний стан української еміграції, висловив побажання, щоб у цю річницю українська еміграція утрималась од ріжних прилюдних урочистостей. Тому в нашому житті річниця ця проходить, ніби, так непомітно.

Сесія ухвалила вислати Панові Президентові Андрієві Лівичькому таке привітання:

«Високодостойний Пане Президенте,
Головний Отамане !

«Центральні органи Товариства «Український Центральний Комітет у Польщі»: Рада, Головна Управа, Головна Ревізійна Комісія і Громадський Суд, що зібралися на 2-гу сесію Ради, мають високу честь і незмірну радість вітати Вас.

«Вже скінчилося 10 років, як доля поклала на Вас тяжкий, відповідальний і так почесний обов'язок — очолювати і далі провадити боротьбу за визволення нашої Батьківщини. Москва, забезпечуючись назовні і в середині перед повстанням нашого народу, що приведе до відновлення на Україні влади Уряду Української Народньої Республіки, провадить підступну розкладову працю серед української політичної еміграції, щоб дезорганізувати її, позбавити змоги взяти діяльну відповідну участь у приверненні державного ладу на Україні. Ноч, на великий наш жаль, слабодухі одиниці з еміграції улягають цій руйніницькій акції ворога, але значна переважаюча більшість еміграції заховала незломну вірність традиційним прапорам нашої визвольної боротьби.

«Наша еміграція не помилилася, коли в 1926 році одностайно вітала Ваше наступництво, згідно Конституції, після трагічної смерті св. н.

С. Петлюри. І тепер вона лишилася віданою Вам, Високодостойний Пана Президенте, як зверхньому Вождеві, як наступникові св. пам'яті С. Петлюри.

«В імені української політичної еміграції, що перебуває в Польщі, складасмо Вам глибоку подяку за гідне та непохитне продовжування державних змагань покійного Вождя.

«Разом з висловами нашої віданості та вдячності, просимо, Високодостойний Пана Головний Отамане, прийняти наші сердечні привітання з приводу 10-ої річниці повстання Вами високих обов'язків, гарячі побажання моральної твердості, сил і здоров'я для продовження керування нашою визвольною боротьбою і доведення її до остаточної світлої перемоги».

Президія Ради

Генерал В. Сальський
Генерал М. Безручко
Лейт. фл. С. Шрамченко
Професор І. Шовгенів
І. Шевченко

Головна Управа
М. Ковальський
П. Шкурат
Генерал О. Загородський
Полк. С. Білодуб
Полк. М. Садовський

Головна Ревізійна Комісія
Сотник Мар'яшенко
Громадський Суд
Генерал В. Змієнко
А. Лукашевич
Г. Лазаревський
І. Чикаленко

6-го грудня 1936 року».

Од Пана Головного Отамана Рада одержала наступну відповідь на її привітання:

«Українській політичній еміграції сердечно дякую за привітання й побажання. Вірність громадянства нашому Урядові зворушила мене особливо тепер, коли політична атмосфера в усьому світі так напружена, коли наближення кінця нашому ворогові так гостро відчувається. Ваші привітання за підписами вищих представників лицарського воїнства та видатних діячів різних, часом протилежних політичних поглядів, яскраво ілюструє єдність усіх українців. Перебуваючи в різних кінцях Європи, я мав не раз нагоду констатувати найщирішу єдність і в інших країнах, куди доля закинула наших патріотів.

«Настав час, коли й ворожа провокаційна рука зрозуміла, що перед величчу близького майбутнього незгоди між нами не буде. Не може бути незгоди там, де всі мають перед собою єдине завдання -- визволення рідного краю. Перед лицем смерті за Батьківщину не буде незгоди у тих, хто стільки жертв приніс на оltарь невпинної боротьби. У всій Україні в мусить бути повне довір'я до того Проводу, якого незмінним гаслом було і буде: Україна по-над усіе. Буде завжди довір'я до тих, хто ніколи не зрадив заповітів Вождя, хто ніколи не складав зброї, хто не припинить боротьби доти, доки Нація не матиме власної хати, доки не збудуємо самостійної, ні від кого незалежної Української Держави!

7. XII. 1936.

Андрій Лівницький».

Виславши привітання тако-ж і голові Ради Міністрів В. Прокоповичеві та урядові УНР, Рада приступила до своїх справ.

І. Л.

З ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

— Перед Новим Роком.

Живемо в часі, коли світ повний темних загроз і покривджених мрій, коли в заплутаний клубок зішлись старі рішення й нові перспективи, коли люде, нації й держави, як риби зимою об лід, б'ються об стіни деформованих взаємин своїх, шукаючи виходу з них, змагаючися до впорядкованого існування на землі.

І це не лише в площині міжнароднього життя, а скрізь, в усіх аспектах людських. Все стоїть неначеб-то не на своєму місці, все в заколоті, в неспокійному руху, в настороженій ворожості. Все стає до бою за свої набуті чи втрачені права, за свої мрії, за свою здобич. Усі, — батьки й діти, верстви й стани, нації й народи. Наче якісь могутні ґрунтові води підмили глибокі підвалини світової людської будови. Стіни її тремтять і от-от заваляться, а люде в розпучі шукають того, хто завинив, і не знають, чи їм битися між собою, чи біля тих zagrożених стін клопотатися.

«Ґрунтові води» почали робити свою працю вже давно, світова війна прискорила той процес, а наслідки її не дали йому належного вирішення. Людські, соціальні, громадські й державні взаємини не дістали якоїсь довшої стабілізації, а навпаки, розхиталися ще більше й довели до катастроф і справжніх революцій, головним чином соціального характеру, які в міжнародній площині знайшли свій супровод у повному занепаді стабілізаційних форм та міждержавної рівноваги.

Про «соціальні революції» авторів цих рядків мабуть доведеться ближче говорити на іншому місці «Тризубу». Тут сумарно внажемо лише на те, що вони зводяться, в основі своїй, до зміни командних верств серед європейських держав та націй, де на місце великих землевласників та промисловців стали середні, а з часті й зовсім дрібні верстви населення, оті самі, що їх більшовики суєтно хотіли влявити в подобі робітничих та селянських совітів.

На Сході Європи, де та зміна перейшла шляхом фізичного винищення попередніх командних верств, як знаємо, це привело до катастрофічної тиранії, яка піби-то зараз вже сама себе лякається й має охоту, хоч на людське око, прикритися якимось конституційним лахміттям. В середині Європи, як в Германії та в Італії, процес той дав поки-що виразну соціальну півеляцію та повну зміну державної структури. На Заході, як у Франції, він переходить зараз на очах у всіх, і, як здається, має тенденцію потягти за собою скоріше еволюційну, ніж революційну зміну історичної французької соціальної структури. За суходолом, — на островах, — Англія ніби-то завела той процес в традиційні для неї береги, бо всі бурі, з ним зв'язані, вижиті нею вже десять літ тому назад. В аналогічній з Англією формі виживає свій процес і Північна Америка, зв'язуючи його з подвійним президентством Рузвельта.

Грубі форми того процесу ялось неначеб-то притухали і опадали, йдучи із сходу за захід Європи, але на крайньому її заході спалахнули з новою силою. Бо-ж тз, що твориться зараз в Іспанії, не можна инакше кваліфікувати, як повторивши всі слова, що мусли бути прикладені до подій, з яких складається життя в державі на ім'я ССРСР. Для Європи, властиво для її основних чинників, великих держав, іспанська справа стала тяжкою несподіванкою. Що з нею робити?

Як Європа ставилася до подій на Сході Європи, ми знаємо. Що-ж до Іспанії, то вона не знайшла нічого ліпшого, як проголосити принцип повного невтручання до внутрішніх справ іспанських. Але одиочасно

з тим проголошенням виявилось, що воно зроблено всею, бо до тих справ втрутилися уже всі, в тому числі й члени міждержавного комітету, що як раз з метою невтручання й був організований в Лондоні. Бо-ж знаємо з щоденних газетних звісток, що в Іспанії воюють не так іспанці, як, з одного боку, французи, а особливо — московські люди, а з другого — німці, італійці, ірландці то-що. Дійшла була ця справа і до Ліги Націй, куди її переніс іспанський офіційний представник, подавши скаргу про втручання італо-німецьке і промовчавши в ній про втручання совітське. Але й Ліга Націй не знайшла навіть якоїсь словесної формулки, а покликала лише на той самий Лондонський комітет.

Комітет невтручання існує й зараз, його протектори, — Франція й Англія, — прикладають усіх своїх могутніх дипломатичних впливів, аби він чинив і щось зробив. Усі з тим погоджуються, а втім втручання, і то одверте, не закрите, — продовжується, і не тільки не слабіє, а посилюється. І дійшло вже до того, що, скажім, Англія говорить з італійцями чи з німцями не про те, щоб вони те втручання припинили, а лише про те, щоб вони в майбутньому в нагороду за те втручання не дістали від Іспанії тих чи інших, Англії невідгодних компенсацій.

Як могла повстати така ситуація з одним із кардинальних принципів міжнародних взаємин, з невтручанням до внутрішніх справ чужої держави? Єдине пояснення, яке можна дати цьому казусу, складається з того, що в Іспанії переходить зараз не стільки внутрішній процес, скільки боротьба до певної міри за майбутнє цілої, що найменше суходольної Європи. Досить для того згадати, хоч би те, хто властиво найбільше втручається. Це, по-перше й раніше за всіх, — совіти, а по-друге — Германія з Італією, держави, що взяли на свої плечі офіційно боротьбу з комунізмом. До такої боротьби, яка переходить в Іспанії, не можна не втручатися вказаним державам, бо зачеплені там їх не те що життєві інтереси, але й сама база їх існування, бо йде там не про долю ген. Франка, Кабалеро чи Каталонії, а про долю європейського комунізму та його ворогів і приятелів. Справді, не втручатися до тої справи можуть лише такі іміунізовані держави, як, скажім, Англія.

Іспанські події, таким чином, неначеб-то до гори ногами перевертають старий принцип міжнародній про невтручання до внутрішніх справ чужої держави. Виглядає тепер так, що втручатися не тільки можна, але часом і слід, наприклад, тоді, коли в сусіди заводиться така хвороба, як, скажім, совітизм, з яким він сам ради не може дати.

Так поставлене питання тягне за собою й логичні консеквенції, а саме: коли можна методом втручання лікувати хвору державу, то чому не прикласти той самий метод і до вогнища, звідки та хвороба поширюється?

Цим знаком міжнароднього запитання кінчається рік 1936. Яку відповідь на нього дасть його наступник рік 1937, — буде видно.

Observer

22 січня не повинно бути ні однієї Громади, ні одного громадянина, які б не дали своєї ленти. нехай найскромнішою, на Музей Визвольної Боротьби України в Празі !

† ВАСИЛЬ СТЕФАНІК

6 грудня с. р. на 65-му році життя помер у Галичині, в рідному селі Русові, Снятинського повіту, визначний український письменник св. пам. Василь Стефанік.

Син середнь-заможного селянина, й свій літературний талант В. Стефанік присвятив селянському життю. Звернув Стефанік на себе увагу першими-ж своїми творами. Найважливішими його творами являються: збірник новель «Синя книжечка», «Камінний хрест», «Дорога», «Моє слово», «Земля». Року 1933 вийшов ювілейний збірник творів Стефаніка --- «Твори».

В. Стефанік був одним із найбільших українських письменників. Написав він не багато, але його твори займають визначне місце в українській літературі.

Помер Стефанік, залишивши значний слід в українському письменстві.

† ЛЕОН ВАСІЛЕВСЬКИЙ

10 грудня на 67 році життя помер бл. пам. Леон Васілевський, визначний польський політик і учений, бувший міністр закордонних справ, письменник і публіцист, прихильник ідеї української державності.

З українським рухом покійний ознайомився ще з гімназійних часів свого життя у Петербурзі, де зав'язав був свої перші стосунки з українцями. За своїх студентських часів у Львові нав'язав Л. Васілевський ширші зв'язки з визначнішими українцями і навіть співпрацював в українському органі «Життя і Слово», редактором якого був Іван Франко.

Зацікавлення українським питанням і питанням польсько-українських стосунків ніколи його не покидало і він, як учений націоналог, ціле життя працював над тими справами.

З його численних наукових праць, що торкаються України, треба відзначити такі: «Українська національна справа в її історичнім розвитку» та «Українське питання, яке міжнародня проблема».

О Д РЕДАКЦІ І

В минулому числі «Тризуба» на стор. 3-ій перше слово чотирнадцятого рядку знизу має бути не «Дванадцять», а «Двадцять»

Випускаємо це число подвійним. Наступне число, різдвяне, має вийти в неділю, 10 січня 1937 року.

ХРОНІКА

З життя укр. еміграції

У Франції

З життя Укр. Бібліотеки імени С. Петлюри в Парижі

— По іменний список ч. 38 осіб, що зложили датки на Бібліотеку. На підписний лист ч. 767, виданий Союзом Української Молоді в Канаді — Відділ ім. С. Петлюри при Українському Православному Соборі у Вінніпегу (у центрах): О. Петро Маєвський — 25, Олександра Маєвська — 25, Григорій Василів — 25, Марія Тучак — 10, С. Кіпчук — 10, Г. Рачок — 10, О. Климків — 10, П. Страйковський — 10, П. Конар — 25, П. Рій — 20, П. Циганевич — 15, Василь Свистун — 25, О. Боянівський — 25, С. Андрусак — 25, А. Андрусак — 10, Сокульський — 10, Крутяк — 10, Кобель — 10, Симчиш — 25, Совсун — 10, Ракун — 10, Гиндра — 10, Пастух — 10, Бадас — 10, Задорожчак — 10, Сторожинська — 10, Горюх — 25, Скиба — 25, Саранчук — 10, Данчук — 10, Синітський — 10, Заліско — 10, Гайворон — 10, Семків — 10, Пузинчук — 10, Оля Чилада — 03.

На лист ч. 830, виданий п. Данилові Ліопі для збірки в Т-ві «Просвіта» ім. С. Петлюри в Сокле та по-між окремими особами, датки зложили: Малінський — 1 фр., Н. Н. — 2, Іван Андрійко — 5, Я. Масальський — 4, Ліщинський — 3.50, Яворський — 3.50, Андрій Круппа — 2, Лютий — 5, Г. Антонюк — 2, Степан Рутковський — 2.40, Шкредка Петро — 2, Дурновець Михайло — 10, Іван Кузик — 2, Сурик Прокіп — 3, Кухар Дмитро — 5, Ровенчин Михайло — 2, Ровенчин Ева — 2, Ровенчин Михайло — 1,

Ровенчин — 1, Ганат Теодор — 2, Ганат Ева — 3.

На підп. лист ч. 790, вид. Укр. Громаді в Оден-ле-Тіші: Микола Кузь — 5 фр., підп. нечиткий — 2, підпис нечиткий — 2, Скуратів — 2, Нік... — 2, Сідлер — 5, Сушко — 2, М. Вінницький — 3, Б. Семененко — 2, Тютюник — 1, Спринський — 3, Авраменко — 1, Коломієць — 1, Мулявка — 1, Ляшко — 2, Власенко — 2, Сидоренко — 1, Косар — 3, підпис нечиткий — 3, Бачинський — 3, Стасій — 3.

— Замість різдвяних і новорічних візитів та поздоровлень на Бібліотеку склали: Яків Палійчук з Бейруту — 6.50 фр., інж. Ю. і Ж. Яковлеви з Бельгії — 17.50 фр., Ілько Батрак із Крезо — 5 фр., родина п. Косця із Брюсселю — 27 фр. ген-хор. Башинський з Оден-ле-Тішу — 10 фр., М. і В. Ступницькі з Оден-ле-Тішу — 10 фр., прот. І. Бриндзан — 20 фр., полк. П. Вержбицький з Шалету — 10 фр., п. Бокітський з Англії — 16 фр. 50 с., п. А. Осатюк — 5 фр., Українська Громада в Шалеті — 25 фр., Відділ у Гдині Українського Центрального Комітету у Польщі — 20 зол. п., п. Г. Довженко (Франція) — 20 фр., Українська Громада в Діжоні — 10 фр.

— Замість вінка на могилу полковника М. Татарулі складають Єлисавета і Вячеслав Прокоповичі 100 франків на пам'ятник і закликають усіх, хто знав покійного, вшанувати своєю жертвою пам'ять благородної, кристально-чистої людини, глибокого патріота, заслуженого старшини, незломного борця за визволення України.

Дальша жертва надійшла од п. І. Рудичева — 25 фр. Всього

зібрано 125 франків. Пожертви приймаються далі.

У Польщі

— Відзначені відділи УЦК. Серед постанов останньої сесії Ради УЦК у Польщі є постанова, що висловлює признання де-яким відділам УЦК за зразкове провадження праці під оглядом організаційним, інтенсифікації життя відділу, плачення членських вкладок, зрозуміння й виконування свого завдання, як складової частини української політичної еміграції і т. д.

Одзначено такі відділи: Політично, Торунь, Гдиня, Озери, Біловіжжа та Івацевичі.

— З життя Союзу Українок-Емігранток у Варшаві. Союз біжучого року розвиває таку-ж інтенсивну діяльність, як і року минулого.

14 жовтня с. р. на ширших сходинах членів Союзу п. Є. Янчевська виголосила доповідь «Психологічно-мистецькі рефлексії».

7 листопаду в одній з більших варшавських саль відбулися вечерниці Союзу, програм яких заповнили артистичні виступи, спів, танки й т. д.

15 листопаду відбулася влаштована Союзом академія на честь І. Франка.

27 листопаду відбулися ширші сходина членів Союзу, на яких п. Н. Холодна виголосила доповідь на тему — «Виховання дівчат». Після доповіді відбулися дискусії.

8 грудня, в помешканні Східного Інституту, відбулася, організована Союзом, доповідь п. М. Островерхи, темою якої була «Молода Італія».

12 грудня, в помешканні Головної Управи УЦК відбулися «Андрійки» з багатьма цікавими атракціями.

Вступ на всі вечери, що їх влаштовує Союз Українок-Емі-

гранток у Варшаві, — за добровільними датками. Фонди, що таким чином збираються, являються головною підставою гуманітарної праці Союзу.

— В Гуртку «Спокій» у Варшаві 6 грудня с. р. відбулося засідання членів і прихильників, на якому д-р Юрій Ліпа виголосив доповідь «Українська раса».

— З життя клубу «Прометей» у Варшаві. 5 листопаду с. р. відбулося відкриття сезону, на якому зібралось багато членів клубу та їх гостей.

12 листопаду відбулася доповідь проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького — «Прометейський рух».

19 листопаду відбулася доповідь п. Гл. Лазаревського — «Совітська конституція».

3 грудня відбулася доповідь д-ра М. Ковалевського — «Кільки уваг про останні випадки в міжнародній політиці».

10 грудня відбулася доповідь п. Т. Радванського — «Воєнний потенціал ССРСР і прометейська проблема». Перед доповіддю було вшановано вставанням пам'ять бл. пам. міністра Леона Василевського — великого приятеля прометейських народів, що того дня зранку упокоївся. І. Л.

— Загальні збори «Молодого Прометей» у Варшаві. 7 грудня в клубі «Прометей» у Варшаві відбулися загальні збори секції того клубу «Молодий Прометей». Після зачитання виділом звіту й уділення абсолюторія, обрано було новий виділ, до якого обрано по 2 представники од кожного народу, що належать до «Прометей».

Д.

— Зміна адреси Головної Управи УЦК. Нова адреса така: W a r s z a w a, Wilcza 45, m. 3.

В Чехословаччині

— Чинність членів Спілки Професорів Української Господарської Академії. Протягом року 1936 члени Спілки Професорів УГА продовжували свою наукову та педагогічну діяльність в незменшених розмірах. Праця провадилася в таких галузях:

13 членів писали підручники для Українського Технично-Господарського Інституту позаочного навчання, 16 — виголосили наукові доповіді, 13 — читали публічні лекції, 19 — писали наукові праці, 12 — писали фахові статті.

За цей рік члени Спілки написали 9 підручників для УТГІ, 9 наукових праць та 51 статтю для фахових журналів. Надруковано 64 праці: з них — 22 мовою українською, 5 — чеською, 19 — французькою, 5 — німецькою та 13 — іншими мовами. З надрукованих праць 36 торкаються по своєму змісту господарства України та 28 — Чехословаччини. Крім того, протягом 1936 року професори УГА виконали 22 виклади в різних наукових установах та 117 публічних.

Педагогічно-навчальна праця професорів УГА, як і минулого року, зосередилась на веденні навчання позаочним методом в Українському Технично-Господарському Інституті в Подєбрадах.

Професорський персонал бере й далі чинну участь в громадському житті й співпрацює в багатьох наукових та культурно-освітніх інституціях як українських, так і чеських. Так, наприклад, 5 членів Спілки викладають в Українському Університеті в Празі, 2 — провадять курси чужих мов для чехів, 1 — випрацює проєкти поширення діяльності кооперативних підприємств, 1 — винайшов та предложив до опатентування спосіб виробу дієтничої сосої муки і т. д.

З життя Музею Визвольної Боротьби України у Празі

По жертви для збільшення колекцій Му-

зею В. Б. У. постуило 92 пожертви річима від різних осіб та установ в числі 1149 окремих предметів.

Холодна зброя. Музей В. Б. У. має від поручника В. Кисилівського з Лондону три багнети різних типів, якими послугоувалася українська армія. Один багнет типу австрійського, один типу російського царських часів і один типу багнетів грецької армії.

Історичні медалі В. Масютини. Славний український гравер Василь Масютин пожертвував Музеєві В. Б. У. комплект гіпсових одливів з медалів історичних діячів України власної праці в числі 22 різних медалів. Три з них — медалі Сагайдачного, Байди (Вишневецького) та Разумовського Музей за згодою автора дав одити з бронзи.

Альбом філії Т-ва Охорони Воєнних Могил у Рогатині 1936 р. Проф. Угрин-Безгрішний з Рогатина прислав у дар Музеєві В. Б. У. альбом Т-ва Охорони Воєнних Могил Рогатинської філії, зложений у 1936 р. Альбом у чорній дерев'яній мистецьки-різбленій оправі має 20 листів, на яких вліплено 36 дуже добре виконаних світлин. До того додано список світлин. Альбом зроблено з великим смаком, світлини робив здебільшого сам М. Угрин-Безгрішний. Світлини представляють як окремі могили та памогильні хрести й написи (18), так і групи могил, процесії до них, праці селян над урядженням могила, одвідини Рогатина й могила Б. Мелким і дуже цінна серія світлин славних рогатинських церков та знаменитого рогатинського іконостасу. Ці останні світлини уявляють велику історично-мистецьку цінність.

Матеріал із Закарпаття. Фотограф А. Яцушевич повернувся до Праги з літнього перебування на Закарпатті і, за прикладом минулих років, привіз для Музею В. Б. У. нову колекцію фотографій та матеріалів, що їх там зібрав. Між тим ма-

теріалом замітний інтерес уявляють передвоєнні закарпатські часописи, що друкувалися переважно в Будапешті.

Полковничий уніформ. Полковник Гнат Степанів у Рахові пожертвував Музеєві В. Б. У. свій власний уніформ з полковничими нашивками. Досі Музей не мав уніформів українських старшин вищої ранги.

Цехова реліквія. Пан Константин Богачек із Америки передав до Музею В. Б. У. через п. С. Вирового великий литий мідяний хрест із карбованими свят. зображеннями, що був реліквією одного з цехів у Перемішлі і як історична пам'ятка мав бути реквізований. Але п. К. Богачек вивіз його до Америки, а тепер примістив до Українського Музею.

По жертва збірки укр. часописів. 20 жовтня 1936 р. інж. І. Кукшин із Корицян на Мораві, прислав Музеєві В. Б. У. свою збірку українських часописів у числі 1671 примірників.

Комісія охорони українських могил у Празі. Управа Т-ва Музей ВБУ на засіданні 30 вересня с.р., ухвалила ввести до складу Комісії д-ра І. Борковського і М. Битинського та надати їм право кооптації з числа членів Т-ва. Могилу скульптора С. Колядинського коштом п. В. Зарицького забезпечено на дальших 10 років.

На українську справу з усіх кінців світу. На Музей В. Б. У. в Празі зійшлися майже водночас, між іншими, такі пожертви: Українські Січові Стрільці ім. Д. Вітовського, Вініпег, Канада, — 5 дол., Український Православний Собор св. Покрови, Вінніпег, Канада, — 20.53 дол., Український Стрільцький Гурток ч. 6., Шікаго, Злуч. Держави, — 10 дол., через Український Союз у Бразилії, — 532 кор.чеськ., Українська Громада в Шанхаю, Кунтай, — 19 с.8 д. Велика українська справа об'єднує всіх.

В Румунії

— Загальні Збори Товариства імени Симона Петлюри в Румунії. 26-го травня 1926-го року, в день отримання телеграми про трагічну смерть Симона Петлюри, в Букарешті, так само як і в інших країнах скупчення української еміграції, було організовано Комітет для Вшанування Пам'яті Симона Петлюри.

В той час, як аналогічні Комітети по інших країнах, поставивши собі за завдання допомогу українській судовій космісії в її праці по підготовці до процесу над убійником бл. пам. Головного Отамана, поступово порозв'язувалися й припинили свою працю, Комітет імени Симона Петлюри в Букарешті, що поставив собі широкі завдання вшанування пам'яті Симона Петлюри шляхом виконання заповітів Вождя України, продовжує свою працю на протязі вже 10-ти років.

На 1-й день Різдвяних свят цей Комітет скликає в Букарешті загальні збори Товариства імени Симона Петлюри в Румунії.

Порядок денний загальних зборів цього Товариства такий: 1) Відкриття загальних зборів о 15-й годині 25 грудня; 2) Вибори Президії загальних зборів, 3) Вибори Мандатної Комісії, 4) Зачитання привітань, 5) Sprawozdannya Комітету про свою діяльність за час од 26 травня 1926 року до 1-го грудня 1936 року, 6) Доповідь Ревізійної Комісії, 7) Дискусії з приводу справоздань та майбутньої діяльності Комітету, 8) Удільнення абсолюторія уступаючим органам, 9) Вибори нового складу Комітету, 10) Вибори Ревізійної Комісії, 11) Закриття загальних зборів.

— Добрий приклад. У зв'язку із загальними зборами Товариства ім. Симона Петлюри в Румунії, що мають одбутися в Букарешті на перший день Різдвяних свят, п. поручи. Коряко, голова «Просвіти» імени Симона Петлюри в Журжі, зголосився жертвувати на Будинок імени

Симона Петлюри в Букарешті щодня 3 lei протягом усього 1937 року.

— «Просвіта» імени Симона Петлюри в Журжі. В 1928-му році при групі українських емігрантів, що працювали на цукровій фабриці «Данубіана» в Журжі, було засновано «Просвіту» імени Симона Петлюри, що продовжує своє існування й активність і до нині. На голову «Просвіти» було обрано п. поручника О. Коряка, на секретаря — п. П. Ратушенка, на заступника голови п. Герасименка, на скарбника і бібліотекаря — п. Якова Тимощука. Після смерті цього останнього обов'язки скарбника та бібліотекаря було доручено голові «Просвіти» п. О. Коряку.

Свого часу на цукровій фабриці в Журжі працювало біля 200 українців-емігрантів.

В останні роки, у зв'язку з нагінкою на чужинців, а в тому числі й на — емігрантів, майже всіх емігрантів було звільнено з цукрової фабрики. Більшість з них перебивається випадковою працею чи то в самому місті Журжа, чи в околицях. Багато емігрантів-українців з Журжівської групи перебуває зараз без праці й бідус.

Тим часом зв'язок між собою люде тримають. На національні урочистості сходяться й свого національного обличчя не гублять.

Культурним осередком цієї групи є «Просвіта» імени Симона Петлюри.

— Дитяче свято в Букарешті. В неділю, 6-го грудня, заходами жіночої секції Академічного Культурно-Спортового Товариства «Буковина» відбулося дитяче свято «Миколайки».

Дітям були роздані дарунки. Більшість дітей, дістаючи дарунків, декламували українські вірші: Ю. Долинюк—«На зелених горах», Т. Виноградник—«Самсонів сон», Катерів—«Рідний Край», А. Федоренко «Родина», Т. Галич—«Де Україна» та «Гуцул», Василь Манаренко—«Рідний Край», Ганна

Тимочка — «Україна», Вероніка Вороб'єва— «Українським дітям». Крім того, декламували діти д-ра М. Одайського, В. Галич, В. Горбунів, Зозуляк та ин.

Жіноча Секція влаштувала дітям пригощення. Потім відбулася забава для дорослих.

— Свято Івана Франка. В неділю, 13-го грудня, в салі «Айнтрахт» відбулося свято на честь Івана Франка.

Розпочалося свято зачитанням доповіді малярки пані Н. Геркен-Русової: «Войовничий Аполон». Зачитала цей реферат студентка (тако-ж малярка) панночка Т. Княгінницька. Далі йшло 5 картин-дій, кожна з яких попереджувалася словом, що мало характеризувати творчість І. Франка та ідейну суть наступної картини-дії. Слово це виголошував член Товариства «Буковина» С. Харавюк. В ньому промовець дав образ «Героїчної Музи Івана Франка».

Дією першою була: «Орація спудеїв XVII віку» з твору І. Франка «Вишеський». Друга дія: «Муза Франка» з його твору «Святове-чирна казка». Третя дія: «Богдан Хмельницький» (інсценізація з твору: «Великі Роковини»). Четверта дія: «Конквістадори» і на-репті п'ята дія: «Пророк» (інсценізація з франкового: «Моїсея»). Свято йшло під гаслом: «Войовниче мистецтво» та «Мистецтво — зброя Батьківщини».

Всі інсценізації добре продумані і влучно пов'язані загальною ідеєю дати в мистецькому оформленні ті моменти й риси з творчості Івана Франка, які відзначаються героїчним піднесенням та національним патосом. Кожна інсценізація мала спеціально виготовлені для неї декорації, що відзначалися своєю мальовничістю.

Автор цих інсценізацій пані Н. Геркен-Русова, яка скомпонувала тако-ж і всі потрібні для них декорації, надала цілому свитові Івана Франка наскрізь оригінальний характер. Дуже влучно кожна дія закінчувалася патріотичною піснею. Вокальний провід свята спочивав у досвідчених руках українського композитора Ми-

коли Бойченка. Дієвими особами в цих інсценізаціях були члени Академічного Культурно-спортивного Товариства «Буковина».

Такі урочистості, як свято Івана Франка, Тараса Шевченка та Симона Петлюри, що носять загально-національний характер, слід було б уряджувати спільними силами всіх українських організацій. Цим, д. речі кажучи, маніфестується та національна соборність, про яку ми з таким патріотичним запалом говоримо і про яку, між иншим, говорилося і на святі в честь Івана Франка в Букарешті, але якої цим разом Товариство «Буковина» не дотрималося на практиці.

— Я л и н к а в Б у к а р е ш т і . Український Союз Жінок Емігранток уряджує для дітей української колонії в Букарешті різдвяну ялинку, що має відбутися о 4-й годині по обіді, в неділю 3-го січня, в саді «Алач», вулиця Н. Філіпеску, 8.

Діти дістануть від Діда Мороза солодощі та подарунки, а від Союзу Жінок Емігранток — пригощення. Після роздачі дарунків дітям, відбудеться сімейна українська вечірка, в якій візьмуть участь усі присутні на цьому святі дорослі.

Союз Жінок Емігранток організує спеціальний буфет. Вхід на це свято безкоштовний.

Бібліографія

— «Духа унинія не дай мені!» (Чи маємо підстави для політичного песимізму?). О л . Л о т о ц ь к и й . Львів. 1936.

Подібні книги в часі тяжкого життя завжди до речі. А ця книга тим більше, бо написана сильним переконуючим і переконаним пером.

Для українського народу «і тут і всюди — скрізь погано» —, каже автор. Ворог посів нашу землю, винищує не лише тіло, але й дух нації. Еміграція поневіряється по всіх краях цілого світу та никне духом в обставинах життєвої біди. Таке становище пригноблює українську думку, веде

до песимізму, пераз до безнадійних висновків. Але такі хворобливі настрої нашої еміграції не загальне явище, бо в своїй більшості вона заховує здорову думку й провадить здоровий чин. Це відчай тих, кого життя на еміграції найбільше упослідило, або не нерозуміння складного процесу визволення нації.

Відносно цих останніх автор гадає, що їх песимізм повстав з того, що підійшли вони до українства, як до справи готової, сіли за розкішний стіл, не здаючи справи. звідки все це надбання взялося. І коли цей стіл перед ними захитався і все з нього повалилося, то вони прийняли це, як неоправданий удар сліпої долі та як неоправдане лихо. Але з перебігу попереднього життя й з перебігу нашого революційного феєрверку, цього удару, — на думку автора, — треба було сподіватися.

Коли на переломі XVIII-XIX століть по всій Європі повіяло духом національного відродження, українська нація, якої упривілейовані верстви, не встоявши перед припадами «лакомства нещасного», масово переходили до чужого національного табору, представлена була самим майже мужиком-грецькосієм, який сам був у найгіршій неволі — кріпацтві. Носієм нації став селянин-кріпак, сильний лише своїм пасивним спротивом усім старанням обезличити його національно. Він зберіг напе національне надбання — мову, словесність, мистецтво. З його лона вийшов поет світової слави, ідеолог народніх змагань, творець нового світогляду.

Праця над національним усвідомленням українського народу не була доведена ще до кінця, коли прийшла остання революція. Тому як в масах інтелігенції, так і народу не було закладено твердих підстав свідомості національної, а ще більше — державної. Тому селянство, розпалене утилітарними більшовицькими гаслами, не задовольнялося державно-творчою програмою українських партій; популярність українського уряду в очах селян-

ства впала й сили були гілкопани. Обдурений світовими ошуканцями нарід наш не став на захист тих братів наших, що свідомо й жертвенно боролися за права цілої нації. Отже, наша поразка мала реальні основи. У відповідальну хвилину нашої історії наше покоління через свою непідготованість не могло прийняти в свої руки великих завдань. Але його велетенські зусилля, його подиву гідні геройські чини не пройшли марно: наша визвольна боротьба залишила таке позитивне сальдо, яке стане основою для нашої будучої перемоги.

Маючи не більше, як 3000 свідомих українців перед першою революцією, наш національний рух зріс до того, що тисячі українських воєнків з власної охоти ставали до української армії. Свідомість народня під большевиками все зростає, і тепер найтемніша голова українська вже добре знає, що «в своїй хаті своя правда, і сила, і воля». І українське населення згадуючи своє минуле, розуміє свої помилки й кається.

Так само змінився наше становище й на фронті зовнішнім. В XIX ст. назва України зникає з мовного обороту Європи. Тому наші дипломатичні місії мусіли пояснювати чужим урядам, де саме той край, який вони представляють. Нині, Україна перестала бути «terra incognita» й її назва знову появляється на закордонних мапах. І хоч дипломатична акція українська обмежена, але на пригтованому ґрунті українська дипломатія в майбутньому знайде умови для своєї праці сприятливіші. Отже, наш національний капітал, у порівнянні з минулим, значно збільшився. Перед другою революцією наша мова й книжка були безправні, сама думка про федеративний устрій вважалася злочинною, мрійники про самостійність — напівбожевільними людьми. А по другій революції український рух привів до самостійної Української Держави, бо український рух не знав сумніву, розчаровання, зневіри. Наша національна справа, мало це по трьох століт-

тях занепаду, за останні десятиліття зійшла з мертвої точки. Для України вже був недалекий момент влиття в московське море, а замість того наступив найбільший в історії українського народу перелом, у свідомість народу вдушено традицію не лише вільного національного життя, але й власної національної держави.

Для України вже минув момент, коли в огні її окрадену збудили, і за остаточний життєвий вислід української державної справи вже не страшно.

Лише ми тут, на еміграції, мусимо всіма способами помагати нашій національній справі. Мусимо творити підвалини доброї opinii та зрозуміння нашої справи, мусимо виховувати з дітей наших активних учасників визвольної боротьби, мусимо нести землякам нашим, що занепадають на чужині, організаційну поміч та національну свідомість. Особливо важлива праця наших політичних кругів над усвідомленням серед громадянства тої єдиної цілі, до якої повинні провадити всі окремі партійні дороги. Головне завдання нашої інтелігенції на еміграції — труд широкого, всебічного усвідомлення нашої справи, труд нагромадження та опрацювання матеріялу, що дав би правдиве освітлення становища, права, майбутньої долі української нації в обставинах власної державности, труд і для цього, і для того боку кордону, і для своїх, і для чужих. В умовах вільного політичного існування ми мусимо тут створити основи, що полегшили б тяжкий процес майбутнього пристосування нашої батьківщини до нового життя.

Тож, — кінчає автор, — замість одчайдушних поракунків, кволіх сумнівів, млявого песимізму, — нумо до праці, брати!

З. М.

— Tagliche Berichte ueber die Petroleumindustrie, ч. 186, 25 вересня 1936 р. Берлін-Відень. Спеціальний німецький орган для питань нафтової індустрії та торгов-

лі мінеральними маслами. У зазначеному числі вміщено велику статтю професора б. Української Господарської Академії в Подєбрадах інж. В. Іваниса на тему «Стан нафтового промислу в СССР»

Ця стаття являється головною статтею числа журналу, в якій проф. В. Іванис докладно освітлив питання, означене назвою його статті.

-- *Ukrainische Kulturberichte des Ukrainischen Wissenschaftlichen Institutes. Der rote Imperialismus und die Ukraine. Von Dr. Mykola Masiukevych. Berlin 1936.* Спеціальне видання літографованого журналу німецькою мовою Українського Наукового Інституту в Берліні з уміщенням викладу д-ра Миколи Масюкевича в тому Інституті 13 листопаду 1936, на тему «Червоний імперіалізм та Україна». Зміст цього викладу читач знайде в «Тризубі» на іншому місці.

-- *Бюлетень Азербейджанської Національної Народнової Партії «Мусават», ч. I. вересень 1936.* Берлін.

Перше число цього Бюлетеню цілком присвячено з'їздові партії «Мусават». Вміщено в ньому тако-ж відозву до азербейджанського народу.

У цій відозві, після характеристики біжучого політичного моменту, з'їзд партії «Мусават» звертається до всіх патріотів Азербейджану із закликом готуватися до подій, що неминуче насуваються. Цю підготовку з'їзд вбачає в моральному й матеріальному по-

силенні партії «Мусават» та в об'єднанні всіх живих національних, патріотичних сил азербейджанського народу, що боряться за відновлення загубленої незалежності.

«Крім того, — говорить та відозва, — нам необхідно створити тісний зв'язок із усіма організаціями наших сусідів, що признають опублікований уже Пакт Кавказької Конфедерації, для здійснення ідеалів Кавказької Конфедерації...

«Пригночені тюркські народи совітського союзу мусять посилити між собою культурні зв'язки...

«Наші інтереси співні з усіми народами, що боряться з російським імперіалізмом. Ми творимо єдиний фронт із усіма народами, що боряться проти Москви за свою незалежність. Підсилення цього фронту, що охоплює собою половину всього населення совітського союзу, являється нашим життєвим інтересом».

Збірка на пам'ятник Борисові Лазаревському

Далі поступила пожертва од проф. І. Кабачкова з Праги — 20 фр. Таким чином усього вже зібрано 792 фр. 40 с.

Пожертви приймаються далі.

Розшукується старшина Армії УНР Григорій Онищенко, який тепер має перебувати в Бразилії, в околиці Трудемпольсу. Адресу п. Г. Онищенка просять подати на адресу п. Хоменка С.: WP S. Chomenko, Brodzka, Tauporol. Pologne. Europe.

НОВІ КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ

-- Тарас Шевченко. Твори. Т. IX. Повісті: Близька. Мандрівка з приємністю та й не без моралі. Видання Українського Наукового Інституту у Варшаві. 1936.

-- Ол. Лотоцький. «Духа ушніня не дай мені!» (Чи маємо підстави для політичного песимізму?) Львів. 1936. Видання «Бібліотеки «Дніпра». Ч. 3.

-- Юрій Липа. Українська Раса. Видання «Народній стяг». 1937. Варшава.

— Вісти Українського Наукового Інституту в Берліні, No 8 (28), 30 листопаду 1936 р. Берлін.

— Інформаційний Бюлетень ч. 7 Головної Управи Союзу Організацій Інженерів на еміграції. 20 листопаду 1936. Подєбради.

— Вісти Українського Технично-Господарського Інституту позаочного навчання в Подєбрадах (ЧСР). Ч. 16-17, 12 листопаду 1936. Подєбради.

— Рідна Мова, науково-популярний місячник, присвячений вивченню української мови. Ч. 12 (48), грудень 1936 року. Жовква.

— Життя і Знання, ілюстрований популярно-науковий місячник. Ч. 12, грудень 1936. Львів.

— Жіноча Доля, часопис для українського жіноцтва. Ч. 24, 15 грудня 1936. Коломия.

— Наш Приятель, журнал для дітей, Ч. 3 (163), листопад, і ч. 4 (164) грудень 1936. Львів.

— Український Тиждень, ч. 43 (201), 14 грудня 1936. Прага.

— Українське Слово, незалежний суспільно-політичний часопис. Ч. 44 (183) і 45 (184), 10 і 17 грудня 1936. Ужгород.

— Prométhée, Organe de défense nationale des Peuples du Caucase (Géorgie, Azerbejdjan, Caucase du Nord), de l'Ukraine et du Turkestan. No 120, novembre 1936. Paris.

— Ukrainische Kulturberichte des Ukrainischen Wissenschaftlichen Institutes. No 29, den 15 Dezembr 1936. Berlin.

— Ukrainische Kulturberichte des Ukrainischen Wissenschaftlichen Institutes. Der rote Imperialismus und die Ukraine. Von Dr. Mykola Masiukewytsch. Aus einem am 13. XI. 1936 im Ukrainischen Wissenschaftlichen Institut in Berlin gehaltenen Vortrag. Berlin 1936.

— Biuletyn Polsko-Ukraiński, No 50 (189), 13 грудня № 51-52 (190-191) 27 грудня. 1936. Варшава.

— Slovanský Přehled — sborník pro poznávání politického, sociálního a kulturního života slovanských států a národů. Číslo 10, prosinec 1936. Praha.

— ZSSR. Rzeczywistość. Другий наклад книги тієї самої назви. Видавництво трьохмісячника «Wschód». Варшава 1937.

— Северный Кавказ, орган Народной Партии горцев Кавказа. No 28-29, август-сентябрь 1936. Варшава.

— Tägliche Berichte ueber die Petroleumindustrie, журнал, присвячений виробництву й торгівлі мінеральними оліями. No 186. 25 вересня 1936. Берлін-Відень.

Представник «Триуба» у Польщі

п. І. Липовецький просить надсилати всю кореспонденцію для нього на нову адресу УЦК: Warszawa, Wilcza 45, m. 3.

Українська Громада в Шалеті

висловлює свою ширю подяку всім організаціям, що висловили їй своє співчуття з приводу передчасної смерті полковника Миколи Татарулі — члена Громади.

З нагоди 10-ої річниці свого існування

**КОМІТЕТ ДЛІЯ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТИ СИМОНА
ПЕТЛЮРИ В РУМУНІІ**

Скликає в Букарешті на 25 грудня с.р. Конференцію
Товариства ім. С. Петлюри в Румунії

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, P a r i s 9)
відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6

При Бібліотеці Музеї С. Петлюри

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з
ріжних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну
книгу) і 25 фр. безпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

Комітет Вшанування Пам'яті С. Петлюри в Румунії

закликає всіх земляків складати послільні жертви на будову Українсьького Народнього Дому ім. С. Петлюри в Букарешті.

У Франції пожертви приймаються в Редакції «Тризуба» та в Українсьькій Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі.

Т Е О Д О Р С А В У Л А

мас на складі всі українсьькі книжки, ноти, мапи, співаники, календарі,
журнали, картини, портрети, листівки, українсьькі товарисьькі відзнаки

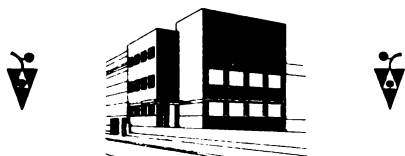
На бажання висилається великий ілюстро-
ваний каталог.

Ukrainische Buchhandlung Theodor Sawula. Wien 1, Riemergasse No 2.

МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ

будує Український Дім у Празі
й закликає всіх українців до допомоги й участі
в цьому будівництві.

←←←←← УВАГА! →→→→→
МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ
ЗБІРАЄ ПОЖЕРТВИ НА

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ПРАЗІ

ДАЙТЕ Й ВИ СВОЮ ЦЕГЛИНУ!
ПОШЛІТЬ СКОРИШЕ ВАШУ ПОЖЕРТВУ!
ЗРОБІТЬ ЗБІРКУ У ВАШІМ ТОВА-
РИСТВІ! НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ!
ЖЕРТВУЙТЕ ВСІ
НА УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ПРАЗІ
ХТО СКІЛЬКИ МОЖЕ!

ГРОШІ СЛАТИ НА АДРЕСУ ДИРЕКТОРА МУЗЕЮ:
Prof. D. Antonovych, Praha-Nusle, 245, Czechoslovakia

←←←←← НЕ ЗАБУВАЙТЕ! →→→→→

жертви з різних держав буде ще окремо звіт у місцевій українській пресі кожної країни.

Імена всіх, і тих найменших, жертводавців Музей збереже Україні в своїх пам'ятних книгах; хто-ж дасть відразу або частками 10 доларів, буде записаний в окремій пам'ятній книзі фондаторів Українського Дому; а хто дасть 25 доларів — буде записаний в золотій пам'ятній книзі добродіїв Музею Визвольної Боротьби України.

1000 цеглин коштують 10 доларів. 100 цеглин коштують 1 долар.

Звіт про всі пожертви Музей друкує й розсилає окремо. Про всі нові пожертви кожного разу оголошує часопис «Український Тиждень» у Празі. Крім того, про всі по-

ЧОТИРИ РОКИ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО ТЕХНИЧНО-ГОСПОДАРСЬКОГО ІНСТИТУТУ

В листопаді місяці Український Технічно-Господарський Інститут позаочного навчання (УТГІ) в Подєбрадах закінчив чотири роки свого існування.

За цей час Інститут обернувся у широко розгалужену школу і виступає нині, як національна установа, що обслуговує українство на всіх його територіях «по цей бік Збруча» та широко по цілому світі — на еміграції.

Нижче подаємо кілька найголовніших дат з життя і праці цієї школи. Український Технічно-Господарський Інститут, як Висока Школа позаочних студій, був заснований, як відомо, 1932 року Українською Господарською Академією в Подєбрадах. Інститут в новій формі продовжує високошкільні традиції Академії і утримується виключно національними коштами. Його фінансує Товариство Прихильників Української Господарської Академії.

Інститут є висока школа, але поруч високошкільних курсів, провадить тако-ж окремі фахові й короткотермінові курси.

Життя показало, що українське громадянство має потребу в школі, що провадить науку методом позаочного навчання, бо така школа не відриває студента од його дому та праці, а низька шкільна оплата дає можливість користати з науки й зовсім незможним людям.

Н а у к а в І н с т и т у т і . Нині УТГІ веде такі самостійні курси та школи:

1) Високошкільний Економічно-Кооперативний Відділ (вісім семестрів). Підвідділи: Кооперативний та Торговельно-Промисловий. 2) Висока Школа Політичних Наук (шість семестрів). 3) Курси Українознавства (три семестри). 4) Високі курси Громадської Агрономії (три семестри). 5) Бухгалтерії (три семестри). 6) Короткотермінові курси з поодиноких предметів: пасічництва, садівництва, городництва, птахівництва, консервації й технічного перероблення садовини й городини, оброблення шкір, миловарства, радіотехніки, фотографії, а тако-ж чужих світових мов (англійська, німецька, французька), теорії музики та інших фахових і загально-освітніх предметів.

С т у д е н т в о У Т Г І . За 4 роки до Інституту загально зголосилося 679 студентів. Це — переважно молоді люди, з середньою освітою, що з моментів матеріальних, родинних та інших не можуть учитися по високих школах з аудиторним навчанням. По-за тим в Інституті студіюють: учителі, кооператори, службовці різних інституцій, господарі, власники підприємств, селяни й робітники. Головний контингент студентів дають — Галичина, Волинь і Канада, далі — Буковина й Закарпаття, а по-за тим студенти УТГІ розсіпані майже по всіх державах Європи, а є вони тако-ж в Північній Америці, Бразилії, Аргентині, в Персії та Китаю. Ця велика родина у де-яких державах між собою зв'язана, а всіх духовно об'єднує гасло Інституту: «Ті, що хотять вперед». Справді, серед студентів Інституту переважна більшість людей сильної волі й характеру, що, перебуваючи не раз в тяжких умовах, все-ж хотять здобути знання й пробитись у житті наперед. Зовнішні слухачів УТГІ об'єднує інститутський знак, який мають право носити всі студенти і курсанти.

Професура УТГІ. Головний кадр професорів УТГІ дала Українська Господарська Академія, якої професура, в числі 48 осіб, провадила виклади на Економічно-Кооперативному факультеті Академії, а тако-ж на факультетах — Агрономично-Лісовому і Хемико-Технологічному. Однак, з організацією Курсів Українознавства, Інститут повинен був запросити низку професорів Українського Університету та Високого Педагогічного Інституту у Празі. Далі, відкриття Високої Школи Політичних Наук і Високих Курсів Громадської Агрономії висунуло потребу запрошення ще нових сил, між ними й де-яких професорів — чу-

жінців, так що нині біля УТГІ згуртувалось поперх 70 наукових сил. В такому вигляді УТГІ представляється, як велика й поважна інтелектуальна централь — Українська Національна Політехніка.

Видавництво УТГІ. Основний спосіб навчання в УТГІ — є висилка студентам лекцій. Це спричинилося до того, що фактично УТГІ — стало великою видавничою інституцією, яка систематично випускає у світ книжки, головню високошкільні підручники і фахові курси з різних галузей знання. Книжки мають право набувати й не студенти Інституту.

Ширші відомості про Інститут та про його поодинокі відділи і курси — в друкованих проспектах, які висилаються кожному безплатно.

Адреса Інституту: Ukrajinský Technicko-Hospodářský Institut, Poděbrady, Tchécoslovaquie.

ВИСОКА ШКОЛА ПОЛІТИЧНИХ НАУК

при Українському Технично - Господарському Інституті позаочного навчання в Подєбрадах (Чехословаччина)

оголошує впис студентів на 1-ий зимовий семестр.

Навчання триває шість семестрів. Проводиться позаочною (кореспонденційною) метою.

Завданням школи є дати пристосовану до українських умов теоретичну підготовку для громадської, політичної й журналістичної діяльності.

Програм ВШІН складається з восьми наступних груп предметів: 1) Загальна політика, 2) Держава й право, 3) Соціальна політика, 4) Економіка, 5) Соціологія, 6) Журналістика, 7) Українознавство, 8) Ріжні предмети загального характеру. Разом це складає по-над 650 лекцій.

Викладають професори Української Господарської Академії та інших українських високих шкіл.

У дійсні студенти приймаються особи з закінченою середньою освітою. Особи без матури можуть вписуватися до школи, як курсанти.

Після закінчення школи абсолютені дістають фаховий диплом. Плата за цілий курс, рахуючи в те підручники з усіх предметів, що дістають студіюючі від школи у повну власність, — 1.900 корон чеських (приблизно 95 доларів), сплачується ратами протягом шести семестрів. Проспекти висилаються на бажання інтересантів безплатно. На ширину відповідь прикладати міжнародній поштовій значок.

Звертатися на адресу: Ukrajinský Technicko-Hospodářský Institut, Poděbrady, Tchécoslovaquie.

Висока Школа Позаочних Студій

Український Технично - Господарський Інститут

в Подєбрадах у Чехословаччині

приймає й далі без обмеження речінця вписи на такі студії:

1) Високошкільний Економічно - Кооперативний відділ — 8 семестрів, підвідділи: кооперативний та торговельно-промисловий.

2) Висока Школа Політичних Наук — 6 семестрів.

3) Курси Українознавства — 3 семестри.

4) Фахові й практичні короткоречінцеві курси: бухгалтерії, чужих мов (англійської, німецької та французької), пасічництва, садівництва, консервації й технічного перероблення садовини та городини, обробки шкіри, миловарства, радіотехники, фотографії.

Звертатися на адресу: Ukrajinský Technicko-Hospodářský Institut, Poděbrady, Tchécoslovaquie.

Т р и з у б

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Симоном Петлюрою, виходить у 1937 році по-старому і за участі тих самих співробітників.

Запрошено також до співучасті нові видатні літературні сили.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1937 РІК

У Франції на рік — 60 фр., на півроку — 30 фр., на три місяці — 15 фр., на один місяць — 6 фр.

	1 рік	½ року	3 місяці	1 міс.	Окр. чис.
ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА	80 к. ч.	40 к. ч.	20 к. ч.	10 к. ч.	3 к. ч.
ПОЛЬЩА	18 зол.	10 зол.	5 зол.	2 зол.	0,60 зол.
РУМУНІЯ	500 лейв	300 лейв	150 лейв	50 лейв	20 лейв
НІМЕЧЧИНА	12 мар.	6 мар.	3 мар.	2 мар.	0,50 мар.
СПОЛ. ШТАТИ П. А.	3 дол.	1,5 дол.	1 дол.	0,40 дол.	0,10 дол.
КАНАДА	3 дол.	1,5 дол.	1 дол.	0,40 дол.	0,10 дол.
БЕЛЬГІЯ	20 бельг.	10 бельг.	6 бельг.	2 бельг.	0,60 б.
БОЛГАРІЯ	200 лев	100 лев	50 лев	18 лев	5 лев

У Парижі набувати в книгарні В. Погольського, 13 rue Bonaparte, Paris 6

В СПРАВАХ УКРАЇНСЬКОЇ МІСЦІ У ФРАНЦІЇ І ВІДДІЛУ ОПІКУВАННЯ ПРИ НІЇ

п. І. Косенко приймає в Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі (41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9) що дня од год. 4 до 6 веч., крім неділь і понеділків.

Б Ю Р А

Генеральної Ради Українських Емігрантських Організацій
у Франції

і

Товариства бувших Вояків Армії УНР у Франції

містяться : 248, rue S-t Jacques, Paris 5.
Телефон — Odéon 15-08.

Автобуси — AA, AA-bis, H, H-bis, S, W, AR, 8, 25, 86, 93.

Метро — Cluny, Odéon, Raspail, Vavin, N.-D. de Champs, Monge.

Всю кореспонденцію для Генеральної Ради і Військового Товариства належить надіслати на цю адресу.

Редакція і адміністрація : 41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагус-Комітет. Адміністратор : Іл. Косенко

Le Gérant : M-me Perdrizet.